

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Johan Nordmark, Chefläkare

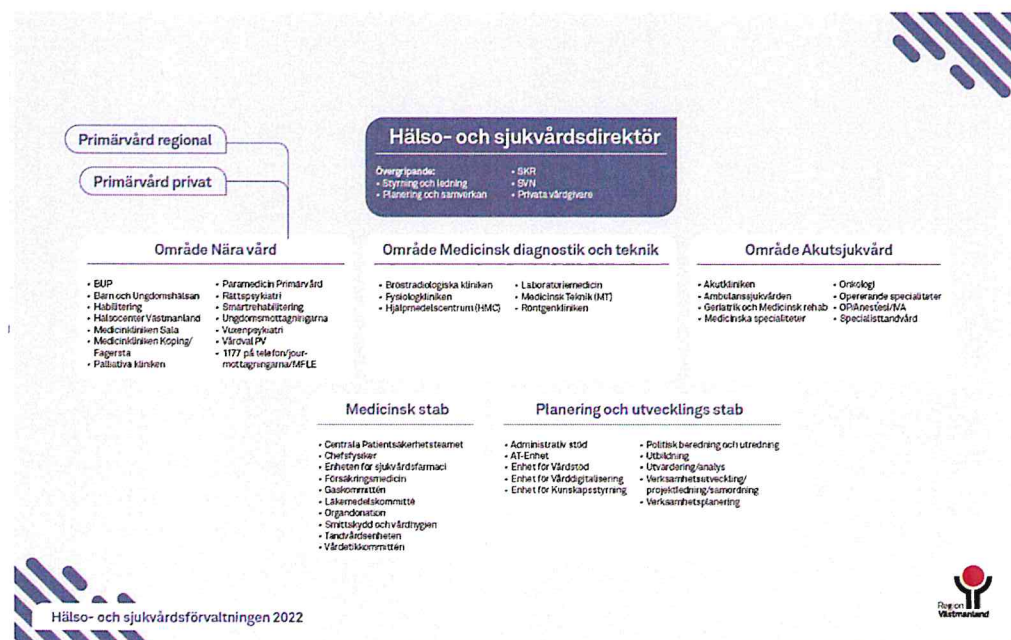
Datum
2022-02-17
Vårt dnr
ANM220009
Ert dnr
2.7.1-04064/2022-3

SVAR TILL IVO TILLSYNSÄRENDE ANM220009, ER REF DNR 2.7.1-04064/2022-3

Region Västmanland har mottagit Inspektionen för vård och omsorgs underrättelse och begäran om uppgifter i rubricerat ärende och ber att få inkomma med följande svar.

Inledning och bakgrund

Samtliga vårdplatser inom Region Västmanland är organiserade inom Hälso- och sjukvårdsförvaltningen och återfinns inom Område Akutsjukvård samt Område Nära vård. De diagnostiska verksamheterna är organiserade inom Område Medicinsk diagnostik och teknik. Vårdfloeden, geografisk lokalisering och utbudspunkter för diagnostik är exempel på faktorer som påverkar typ av vårdplatser. Område Nära vård innefattar såväl somatisk specialistvård (inkl. palliativ vård) som psykiatrisk specialistvård.



Vårdplatstillgång och kompetensförsörjning har alltid varit aktuella frågor inom Region Västmanland och genom åren har många arbeten kring dessa frågor genomförts utifrån olika perspektiv. Bland dessa arbeten kan nämnas *Lokalförsörjningsplan 2012-2022* samt *Förstudie NOD* (Nytt Operations- och Diagnostiskt hus) 2015 som utgick från Lokalförsörjningsplanen. Syftet med förstudie NOD var att beskriva vårdens framtida behov och hur en byggnad ska vara utformad för optimala flöden och resursutnyttjande, hög patientsäkerhet samt bra patient- och arbetsmiljö.

Datum
2022-02-17Vårt dnr
ANM220009
Ert dnr
2.7.1-04064/2022-3

I *Förstudie Framtida behov av vårdplatser*¹ som genomfördes 2016 var syftet att undersöka om det fanns behov av fler vårdplatser i Västerås än det behov som framkommit i förstudie NOD samt att utröna om dessa vårdplatser kunde stödja framtida vårdflöden, arbetssätt och organisatoriska strukturer inom Västmanlands sjukhus Västerås. Resultatet av denna förstudie visade bland annat att antalet slutenvårdsplatser inte var möjliga att minska. 2019 genomfördes en struktur-, scenario- och resursanalys inför omställning till Nära vård i Västmanland mot år 2030². Vägledande var den tidigare rapporten *Målbild 2030* där olika scenarier ritas upp för hur hälso- och sjukvården i region Västmanland kan gestalta sig fram till år 2030 och tiden därefter. Arvidsson uttryckte i sin rapport 2019 att "...den kanske största utmaningen förutom ekonomin är kompetensförsörjningen i framtiden där allt färre ska ta hand om allt fler." Region Västmanland har sedan många år tillämpat konceptet *Optimerad kompetensbemanning* vars mål är en organisationsutveckling med rätt kompetenssammansättning på rätt plats, kopplat till förväntad produktion, resultat och kvalitet utifrån givna ekonomiska ramar. En annan framgångsfaktor för den västmanländska sjukvården är en sammanhållen sjukvårdsorganisation vilket underlättar samverkan och rationellt utnyttjande av vårdplatser

Under 2021 togs en regionövergripande kompetensförsörjningsplan³ fram. I denna finns en sammanställning av vilket kompetensbehov regionen kommer att ha på såväl kort (1–3 år) som på lång sikt (4–10 år), per yrkeskategori. Läget inom hälso- och sjukvården beskrivs här i en särskild bilaga (Bilaga 1).

Vårdplatssituation och kompetensförsörjning är högt prioriterade frågor inom Region Västmanlands systematiska kvalitets- och patientsäkerhetsarbete. *Adekvat kunskap och kompetens* beskrivs som en av de grundläggande förutsättningarna för en god och säker vård i såväl den nationella som den regionala handlingsplanen för ökad patientsäkerhet.^{4 5} Vårdplatssituationen är ett utmärkt exempel på hur handlingsplanens fokusområde *Tillförlitliga och säkra system och processer* kan tillämpas i praktiken, med ett system och en process präglad av hög riskmedvetenhet, beredskap och hög grad av resiliens i organisationen som följd. Hur detta sker beskrivs närmare nedan under rubriken *Vårdplatser somatisk specialistvård*. Vårdplatsläget följs kontinuerligt genom mätning av disponibla vårdplatser, belägningsgrad, antal överbeläggningar och utlokaliserade patienter. Region Västmanland har genomgående haft färre överbeläggningar och utlokaliserade patienter än riksgenomsnittet och medelbelägningsgraden har de senaste tre åren varit acceptabel, med en belägningsgrad inom somatisk specialistvård kring 90%.

Region Västmanland har som övergripande strategi att bibehålla antalet vårdplatser över tid och utifrån att befolkningen växer kompensera med Nära vård-omställning, ökad tillgång till avancerad hemsjukvård, ökad mobilitet, poliklinisering samt ökad digitalisering. En förskjutning behöver ske från akuta vårdplatser till vårdplatser inom

¹ Framtida behov av vårdplatser, Förstudie – maj 2016, Landstinget Västmanland

² Västmanlands Hälso- och Sjukvård i samverkan mot 2030, En konkretisering av Mål 2030, Arvidsson L.B 2019

³ Kompetensförsörjningsplan 2021, Region Västmanland

⁴ Agera för säker vård – Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet inom hälso- och sjukvården 2020-2024, Socialstyrelsen

⁵ Regional handlingsplan för ökad patientsäkerhet 2021-2024, Region Västmanland

Datum
2022-02-17

Vårt dnr
ANM220009
Ert dnr
2.7.1-04064/2022-3

nära vård. Ett nytt akutsjukhus i Västerås (NAV) byggs för att säkra akutsjukvården i Västmanland i enlighet med Lokalförsörjningsplan 2030.

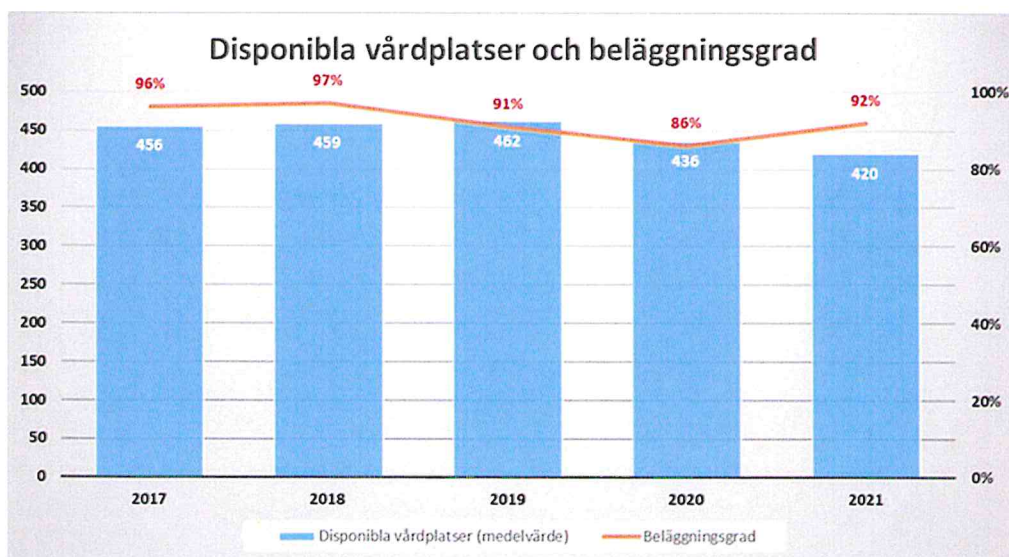
Redovisning och svar utifrån respektive punkt i begäran

I det följande redovisas utifrån begärda uppgifter svar gällande disponibla vårdplatser respektive kompetensförsörjning.

- *Er befintliga behovsanalys och redovisning av regionens behov av disponibla vårdplatser inom den somatiska respektive psykiatriska specialistsjukvården på kort och lång sikt, dvs aktuellt nuläge men också över kommande femårsperiod.*

Vårdplatser somatisk specialistvård

Vårdplatser för somatisk specialistvård återfinns inom Område Akutsjukvård samt Område Nära vård. Vårdplatsfördelningen sker via vårdplatskoordinatorer som vid behov sammankallar till övergripande möte för vårdplatsfördelning, den så kallade *Fördelningsgruppen*, där ansvariga vårdplatskoordinatorer, enhetschefer, verksamhetschefer, chefläkare och andra nyckelpersoner deltar under ledning av områdeschef/sjukhuschef. Principer för omfördelning vid hög belastning är väl kända, har hög följsamhet, och strävar efter att minimera risker vid överbeläggningar, att hålla antalet utlokaliserade patienter så lågt som möjligt samt att minska riskerna när utlokalisering trots allt är nödvändig. Samverkan med länets kommuner kring utskrivningsklara patienter sker fortlöpande för att säkerställa vårdflöden till den kommunala hälso- och sjukvården.



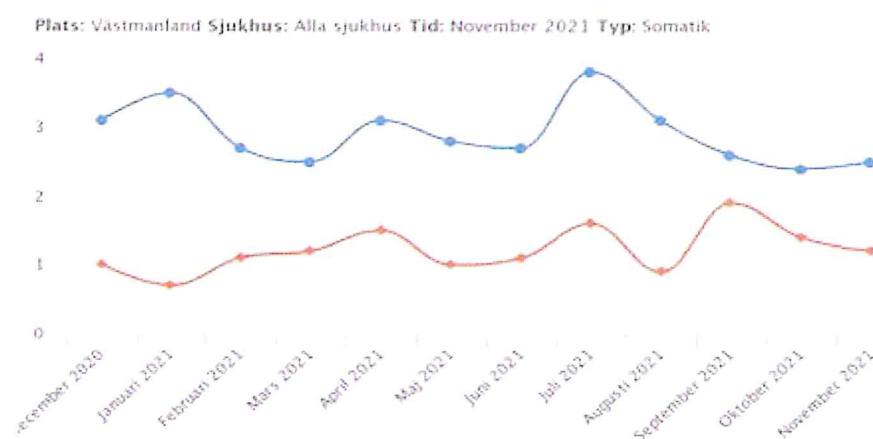
Disponibla vårdplatser och beläggingsgrad somatisk specialistvård totalt (Akutsjukvård samt Nära Vård VS Köping, VS Sala och Palliativa enheten)

Ovanstående diagram illustrerar beläggingsgrad samt hur antalet disponibla vårdplatser inom somatisk specialistvård har förändrats under åren 2017 - 2021. Vårdplatser för intensivvård, dialys och förlossning utgör tekniska vårdplatser och räknas inte in i antalet disponibla vårdplatser.

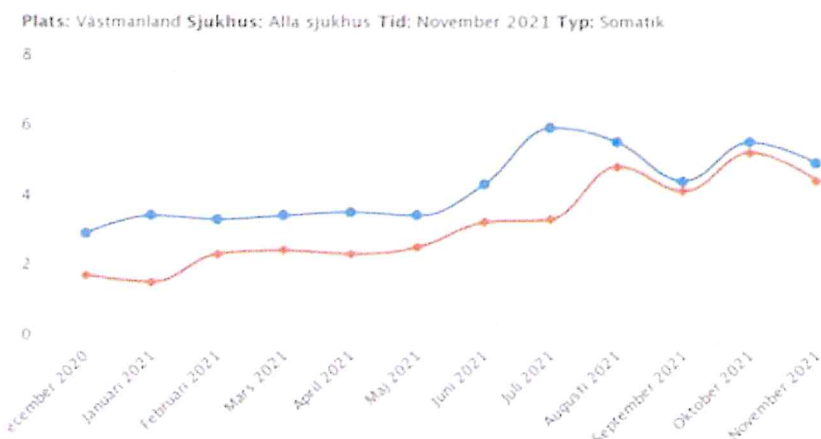
Datum
2022-02-17

Vårt dnr
ANM220009
Ert dnr
2.7.1-04064/2022-3

Anledningen till att antalet disponibla platser har minskat sedan 2019 kan till viss del tillskrivas på brist på sjuksköterskor men också på omställning till öppenvård i form av dagvårdsverksamhet. En observationsavdelning för kirurgiska patienter har tillskapats där vård registreras som dagvård. I samband med detta minskades antalet kirurgiska slutenvårdsplatser. Den nya *lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvården* (2017:612) har bidragit till ett bra utflöde av patienterna från slutenvården. Trots minskningen av antalet disponibla vårdplatser ligger antal utlokaliserade patienter samt överbeläggningar under nivå för riket, vilket följande diagram visar.



Utlokaliserade patienter (Medelvärde för riket blått, Region Västmanland orange)



Överbeläggningar (Medelvärde för riket blått, Region Västmanland orange)

Antalet intensivvårdsplatser utökas de kommande åren. I februari 2021 stod ombyggnation av IVA klart, vilket möjliggör 15 fysiska IVA platser. I nuläget bemannas 8 IVA-platser, 10 platser med extrapass vid behov. Under 2022 kommer ett nytt koncept att införas på IVA i form av Stepdown-intensivvård. Planering pågår för att rekrytera till IVA utifrån det nya arbetssättet med målet att på 2 års sikt komma upp till 12 IVA-platser vilket motsvarar uppdraget.

Datum
2022-02-17Vårt dnr
ANM220009
Ert dnr
2.7.1-04064/2022-3

Under 2020 var det stora pensionsavgångar i grupperna IVA-sjuksköterskor och IVA-undersköterskor, 11 st totalt. De flesta hade jobbat ca 40 år och nästan 400 års samlad erfarenhet från IVA gick i pension. Glädjande nog har man kunnat rekrytera nya medarbetare och under 2021 tillträdde 6 nya IVA sjuksköterskor och 6 undersköterskor. De är nya i yrket och behöver mycket utbildning och tid att få erfarenhet. I slutet av augusti 2021 påbörjade 4 sjuksköterskor specialistutbildning inom intensivvård och beräknas vara klara i juni 2022.

Antalet förlossningsplatser planeras öka från 10 till 12 när det nya akutsjukhuset i Västerås står klart. Antal dialysplatser i länet planeras vara oförändrat.

Vårdplatsbehovet kommer inte att minska inom Västmanlands sjukhus (somatisk specialistvård). Hur mycket antalet vårdplatser behöver utökas beror på framtida arbetssätt och möjligheter till att skapa alternativa vårdformer. Exempel på detta är utvecklingen av Nära vård. Som beskrivits inledningsvis har interna utredningar inom Region Västmanland såsom Lokalförsörjningsplanen 2012-2022, Förstudie NOD, alternativ placering av vårdplatser, vision 2030 samt vårdplatsutredningen beaktats i ytterligare förstudie. Nationellt finns två utredningar, Regionutredningen samt den Högspecialiserade vården. Hypotesen är att dessa två utredningar kommer att påverka den kommande vårdstrukturen och vårdutbudet för Region Västmanland men att volymen av vård kommer att vara konstant. Resultatet av *Förstudie Framtida behov av vårdplatser* (2016) visade att antalet slutenvårdsplatser inte är möjliga att minska. En viss förskjutning från akutmedicinska vårdplatser till närsjukvårds- och geriatriska platser är sannolik i omställningen till nära vård. Det medför att något fler vårdplatser planeras på närsjukhusen ute i länet på sikt. Kommande utvecklingar med avancerad sjukvård i hemmet (AH), förskjutning av vård i slutenvård till dagsjukvård samt patienthotell är möjliga utvecklingsområden som har stor påverkan på det framtida behovet av antalet slutenvårdsplatser. Hur väl den kommunala hälso- och sjukvården fungerar, och tillgången till korttids- och särskilt boendeplatser, har också betydelse för vårdplatsbehovet i regionen. Viktiga strategier som har identifierats för det fortsatta arbetet är:

- *Optimerad kompetensbemanning* (Bilaga 2) vars mål är en organisationsutveckling med rätt kompetenssammansättning på rätt plats. Kopplat till förväntad produktion/resultat/kvalité utifrån ekonomiska ramar.
- *Utveckling av den nuvarande hemsjukvården* med fokus på den geriatriska patienten i samverkan med primärvård och kommuner.
- Framtagande av en modell som beskriver olika faktorerers betydelse för planering och styrning av landstingets behov av operationskapacitet inom de kirurgiska specialiteterna.

I enlighet med Lokalförsörjningsplan 2030 byggs under de närmaste åren ett nytt akutsjukhus i Västerås (NAV) för att säkra tillgången till ändamålsenliga lokaler för akutsjukvården i Västmanland. Utformningar och prioriteringar har utgått från patienterna i centrum och att säkerställa fungerande flöden oberoende av hur vården är organiserad.

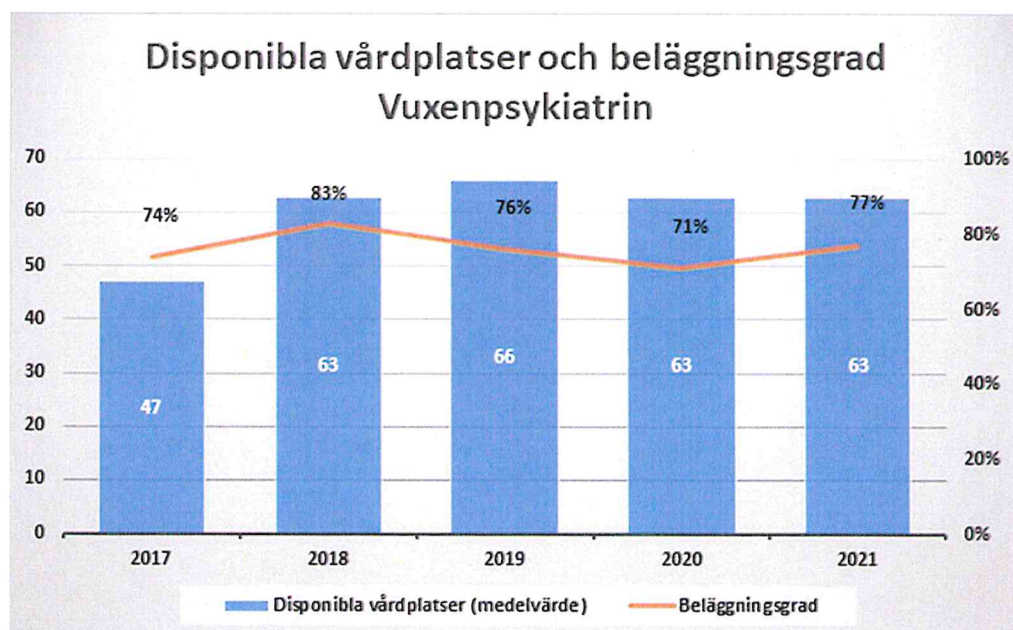
Datum
2022-02-17

Vårt dnr
ANM220009
Ert dnr
2.7.1-04064/2022-3

I formgivningen har det även varit viktigt att utforma byggnader som kommer att vara tillräckligt flexibla för att kunna möta morgondagens vård under byggnadernas hela livslängd. Byggnaderna och dess system ska även vara hållbara.⁶ I Sala färdigställs just nu det nya närsjukhuset. Det kommer bland annat att inrymma en närsjukvårdsavdelning med 24 möjliga enpatientrum. Inledningsvis ökas antalet vårdplatser från 18 idag i det gamla sjukhuset, till 20 vårdplatser. Det har nyligen fattats beslutat om ombyggnad av vårdavdelning 1 i Fagersta. Även denna ombyggnad är en del av Region Västmanlands arbete med att modernisera vårdplatser och vårdavdelningar för att anpassa verksamheten till dagens vårdbehov, öka patientsäkerheten och förbättra arbetsmiljön. Efter ombyggnationen i kommer det att finnas totalt 22 vårdplatser som fördelas på 18 enpatientrum och två tvåpatientrum, att jämföra med 16 fysiska vårdplatser idag, varav för närvarande 12 bemannas. Initialt kommer vårdavdelningen ha samma bemanning som tidigare, med möjlighet att utöka på sikt. Lokalerna planeras på ett sätt som gör att regionens samarbete med kommunerna kan utvecklas och underlättas i framtiden. De nya lokalerna kommer att vara ändamålsenliga, funktionella och flexibla. Enpatientrum förstärker även patienternas integritet och förenklar för anhörigas delaktighet i vården.

Vårdplatser psykiatrisk specialistvård

Vårdplatser för psykiatrisk specialistvård återfinns inom Område Nära vård i form av vårdplatser för såväl vuxenpsykiatri, barn- och ungdomspsykiatri som rättspsykiatri. Beläggningsgraden har genomgående varit god vilket nedanstående diagram illustrerar. Från diagrammen framgår även antalet disponibla vårdplatser.

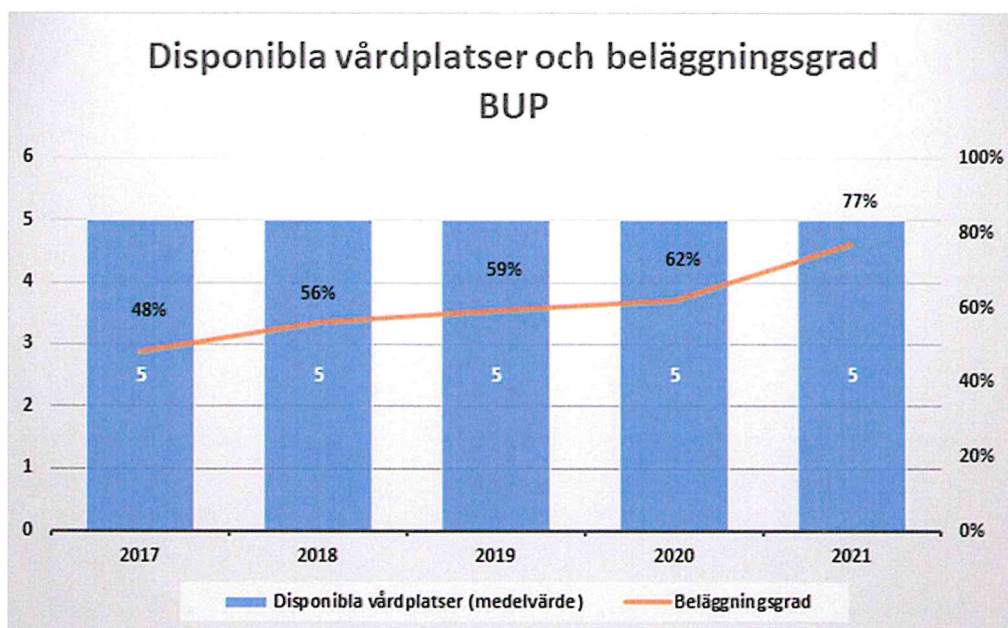


Disponibla vårdplatser och beläggningsgrad Nära Vård, Vuxenpsykiatri

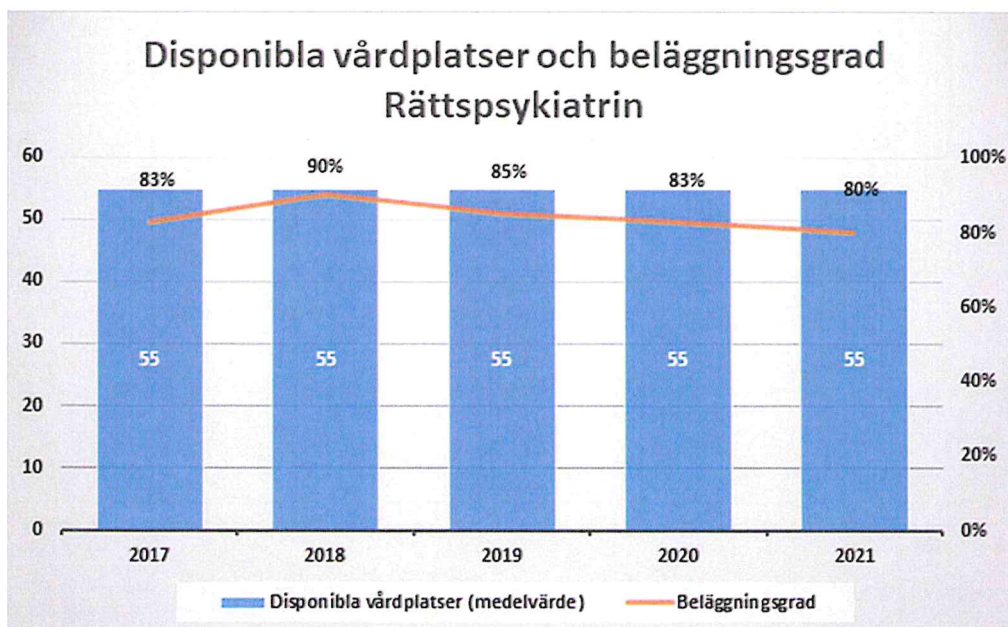
⁶ Genomförande av Nytt Akutsjukhus Västerås Etapp 1, Förkortat beslutsunderlag inför Finansiellt igångsättningstillstånd RV210795

Datum
2022-02-17

Vårt dnr
ANM220009
Ert dnr
2.7.1-04064/2022-3



Disponibla vårdplatser och beläggingsgrad Nära Vård, Barn- och ungdomspsykiatri



Disponibla vårdplatser och beläggingsgrad Nära Vård, Rättsspsykiatri

Samtliga Vuxenpsykiatriska vårdplatser är lokaliserade till sjukhuset i Västerås. Utifrån genomsnittlig beläggingsgrad på 75 % under 2017-2019 minskades antalet vuxenpsykiatriska vårdplatser med 3 platser under 2021 efter omstrukturering och optimering av resurser och lokaler.

Datum
2022-02-17

Vårt dnr
ANM220009
Ert dnr
2.7.1-04064/2022-3

Det äldrepsykiatriska vårdbehovet kommer sannolikt att öka framöver, men ambitionen är att kunna klara det genom förstärkt öppenvårdsverksamhet. Regionen startar en äldrepsykiatrisk mottagning under 2022. Nuvarande dimensionering av antalet vuxenpsykiatriska slutenvårdsplatser bedöms därför som tillräcklig de kommande fem åren.

De Barn- och ungdomspsykiatriska vårdplatserna är även de belägna i Västerås. Antalet vårdplatser har varit oförändrade de senaste åren. Beläggingsgraden har ökat stadigt från en låg nivå och i framtiden kan möjligen ytterligare en vårdplats behövas i takt med ett ökande vårdbehov. Verksamheten säljer regelmässigt vårdplatser till andra regioner som saknar slutna barn- och ungdomspsykiatrisk vård.

De Rättsspsykiatriska vårdplatserna är lokaliserade till Sala. Enheten har idag vårdplatser med säkerhetsniv klass 1 och klass 2. Antalet vårdplatser är fler än det västmanländska behovet, och verksamheten säljer regelmässigt slutenvårdsplatser till andra regioner. Då regionen idag saknar vårdplatser med den lägsta säkerhetsnivån (klass 3), pågår planering för att öppna en ny avdelning med 16 klass 3-platser under 2023-2024. Det totala antalet rättsspsykiatriska vårdplatser kommer då vara 70.

Antal disponibla vårdplatser	Vuxenpsykiatri	BUP	Rättsspsykiatri
Nuläge	63	5	55
Om 5 år	63	5-6	70

Sammanställning av disponibla vårdplatser för psykiatrisk specialistvård, Nuläge och över kommande femårsperiod

- **En redovisning av regionens behov av och tillgången till vårdpersonal inom respektive yrkeskategori inklusive specialistbehov inom den somatiska och psykiatriska specialistsjukvården på kort och lång sikt, dvs aktuellt nuläge men också över kommande femårsperiod kopplat till vårdgivarens bedömning av behovet av vårdplatser.**

I den regionövergripande kompetensförsörjningsplanen⁷ finns en sammanställning av vilket kompetensbehov regionen kommer att ha på kort (1–3 år) och lång sikt (4–10 år) per yrkeskategori om inga insatser genomförs. Läget inom Hälso- och sjukvården redovisas utförligt i separat bilaga (Bilaga 1). Nedan följer som svar på er begäran en sammanfattning av Region Västmanlands kompetensförsörjningsplan med fokus på hälso- och sjukvården.

För att uppnå Region Västmanlands mål med nöjda medborgare i en attraktiv region behövs tillräckligt många medarbetare, med rätt kompetens, på rätt plats och i rätt tid. Befolkningsökning och förändrat demografiskt mönster i Västmanland kommer att öka behovet av välfärdstjänster.

⁷ Kompetensförsörjningsplan 2021, Region Västmanland

Datum
2022-02-17Vårt dnr
ANM220009
Ert dnr
2.7.1-04064/2022-3

Utbildningssystem och arbetsmarknad kommer inte att under tidsperioden fram till 2030 att kunna fylla regionens kompetensförsörjningsbehov om dagens kompetenssammansättning och personaltäthet ska behållas i framtiden. Regionens hälso- och sjukvård kommer att ha de största kompetensförsörjningsutmaningarna, med kritiska bristkompetenser som till exempel röntgensjuksköterska, biomedicinska analytiker och specialistutbildade sjuksköterskor samt vissa specialtjänstområden inom läkaryrket.

Regionen behöver redan idag fokusera på insatser för de identifierade bristkompetenserna och samtidigt planera långsiktigt för att inte flera bristkompetenser ska uppstå. Det är väsentligt att på både kort och lång sikt sätta fokus på förändrade arbetssätt, kompetensutveckling samt identifiera nya kompetenser som kan komplettera dem som redan finns idag. Det är nödvändigt att ta vara på potentialen i förflyttningen mot nära vård.

Invånarantalet ökar i Västmanland

I normalscenariot förväntas invånarantalet i Västmanlands län öka med cirka 10 procent fram till och med 2030, vilket motsvarar 27 000 nya invånare. Länets befolkningssammansättning kommer fram till år 2030 att förändras. Det förväntas finnas fler barn (+5 %) och andelen äldre ökar med 15 %. Exempelvis så ökar åldersgruppen 65+ med motsvarande 9 000 fram till 2030. Den generella befolkningsökningen i kombination med den demografiska förändringen kommer troligen att öka efterfrågan på vård inom hela hälso- och sjukvårdssektorn. Det är svårt att sja om hur pandemin framåt påverkar efterfrågan av vård.

Tillgång till utbildade

Tillgång till utbildade på svensk arbetsmarknad förväntas under 2020-talet stadigt minska, samtidigt som det nu skett en markant ökning av antalet ansökningar och antagningar till olika universitets- och högskoleutbildningar under pandemin. Den förväntade minskningen av utbildade kan komma att få konsekvenser för regionens samtliga verksamheter. Hälso- och sjukvården kommer att stå inför en särskild utmaning då dess lagstyrda uppdrag förutsätter en stor andel legitimerad personal. En helt avgörande faktor är hur många personer som avlägger examen samt var de väljer att etablera sig. I det avseendet har Västmanlands län med sin geografiska placering goda förutsättningar. Fram till 2030 finns det inom högskoleområdet risk för en nationell brist på biomedicinska analytiker, receptarier, tandhygienister, sjuksköterskor, röntgensjuksköterskor samt specialistutbildade sjuksköterskor (framförallt inom psykiatri). Gällande läkare beräknas tillgång och efterfrågan mötas väl på sikt, under förutsättning att läkarutbildningen i riket även framlades kompletteras med invandringsöverskott på cirka 500 läkare per år. Sett till behovet av specialistläkare ses specialist inom allmänmedicin som fortsatt utmaning. Idag beräknas den totala vakansgraden uppgå till 21 procent, vilket motsvarar mellan 1 200 och 1 500 allmänspecialisttjänster i riket.

Legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal

I relation till befolkningstillväxten i riket har antalet av de 21 legitimationsyrkena inom hälso- och sjukvården antingen ökat eller varit på samma nivå under de senaste decennierna. För de flesta av legitimationsyrkena är åldersstrukturen jämn, med undantag för barnmorskor och biomedicinska analytiker. Sammanfattningsvis har det varit en jämn ökad tillgång och god åldersstruktur bland legitimationsyrkena.

Datum
2022-02-17Vårt dnr
ANM220009
Ert dnr
2.7.1-04064/2022-3

Trots detta så beskriver 20 av 21 regioner att de saknar kompetens och att tillgången till hälso- och sjukvårdspersonal inte har motsvarat behovet. Flest regioner bedömer att de tre legitimationsyrken som det råder brist på är specialistsjuksköterskor, allmänsjuksköterskor samt barnmorskor. När det gäller specialistläkare uppger samtliga regioner en brist inom allmänmedicin, psykiatri och geriatrik. En faktor som framledes kommer att påverka efterfrågan av kompetens är förflyttningen mot nära vård. Hälso- och sjukvården står inför en omfattande resursöverföring från slutenvård till öppenvård:

- nya typer av samordning och samverkan
- nya roller och nya kompetenser
- ny infrastruktur och verktyg för samordning och processer
- ny infrastruktur för effektiv och hållbar distribution av data, varor och tjänster
- nya stödsystem för medskapande och egenvård

Utmaning på både kort och lång sikt

Inom regionen har det identifierats ett antal yrkesgrupper som på både kort (1–3 år) och lång sikt (4–10 år) bedömts som utmaning ur ett kompetensförsörjningsperspektiv.

Yrken med många medarbetare som är utmaning på både kort och lång sikt:

Biomedicinska analytiker (legitimationsyrke)

Psykolog (legitimationsyrke)

Röntgensjuksköterska (legitimationsyrke)

Specialistläkare inom allmänmedicin (legitimationsyrke)

Specialistläkare inom psykiatri (legitimationsyrke)

Specialistutbildade sjuksköterskor inom intensivvård, psykiatri och operation (legitimationsyrke)

Yrken med få medarbetare som är utmaningar på både kort och lång sikt:

Obduktionstekniker (yrkesutbildning)

Sjukhusfysiker (legitimationsyrke)

Samtliga kompetenser ovan återfinns inom regionens hälso- och sjukvård och kompetensbehovet bedöms som en utmaning redan idag och 10 år framåt.

Västmanlands identifierade kritiska kompetenser följer mönstren på nationell nivå.

Det är generellt nu och i framtiden stor konkurrens om samma kompetenser som ska räcka till alla 21 regioner över hela riket. Vid sidan av att regionen fortsätter arbetet med att inspirera skolungdomar till framtidens jobb, kommunicera attraktiv arbetsgivare, arbetar med regionens lönebildning, vidareutbildar och i till viss del grundutbildar (röntgensjuksköterskor) våra redan anställda medarbetare, behöver regionen se över hur resurserna ska användas utifrån befintlig kompetens. Under början av pandemin 2020 visade hälso- och sjukvården på stor förändrings- och handlingskraft. På samma sätt behöver regionen hitta och införa nya arbetssätt samt undersöka eventuella nya kompetenser.

Datum
2022-02-17Vårt dnr
ANM220009
Ert dnr
2.7.1-04064/2022-3

Med gemensamma regionövergripande krafter behöver insatser riktas och prioriteras mot de verksamheter som beskriver kompetensbrist. Det behövs en strategi för hur kompetensbristen ska hanteras i verksamheter utanför Västerås tätort. Det är tydligt att dessa verksamheter har en mycket större utmaning i att attrahera presumtiva medarbetare med rätt kompetens än jämförbara verksamheter i Västerås. Bristen gällande biomedicinska analytiker har varit känd under en tid. Utbildningsplatser har stått tomma och yrket är relativt osynligt, men antalet ansökningar till högskolor och universitet ökade under hösten 2020 och så även till Biomedicinska analytikerprogram. Psykologkompetens bedöms som ett kritiskt kompetensbehov. Efterfrågan av kompetensen tros drivas av den ökade psykiska ohälsan hos både barn, ungdomar och vuxna, samt att antalet patienter inom rättspsykiatri ökar. Rättspsykiatri är även i dagsläget i en planeringsfas för att kunna öppna en ny avdelning med 16 platser. Kompetensbristen påverkar således samtliga psykiatriska verksamheter inom hela Västmanlands län. Det är dock svårt att sia om hur förflyttningen mot nära vård skulle kunna komma att påverka kompetensbehovet ytterligare. Bristen på röntgensjuksköterskor har varit känd under en längre tid.

Utbildningsplatser har stått tomma och det har varit långt ifrån alla som påbörjat utbildningen som tagit ut sin examen. Även antalet ansökningar till Röntgensjuksköterskeprogrammet ökade dock under hösten 2020. Inom läkaryrket har regionen samma utmaningar som riket när det gäller kompetensbristen inom allmänmedicin och psykiatri. Problematiken gällande specialister i allmänmedicin är att det är svårt att attrahera till ST-placering utanför Västerås tätort, samt att behålla de färdiga specialisterna där. Det finns även en brist på specialistläkare inom psykiatri, men här har Vuxenpsykiatrins arbete gett goda effekter och det är ett kontinuerligt inflöde av ST-läkare med kvalitet. Det har aldrig utbildats så många läkare som i dagsläget, och på lång sikt borde efterfrågan och tillgång mötas. Utmaningen för hälso- och sjukvården är att kunna bemanna verksamheter utanför Västerås tätort. Förflyttningen mot nära vård kan vara en kraft i detta genom mobila team och verksamheter. Specialistutbildade sjuksköterskor inom intensivvård, operation och psykiatri är något som regionen uppmärksammat under flera år, genom att erbjuda löneförmån under studier via Investera för framtiden (IFF). Nu handlar det om att stärka och att behålla/utveckla perspektiven. Inom psykiatrins verksamheter är idag andelen specialistutbildade sjuksköterskor i förhållande till allmänutbildade nära 50/50 i fördelning. Är det en fördelning som är möjlig att upprätthålla viktat patientnytta i förhållande till rekryteringsutmaningarna? Generellt behöver Hälso- och sjukvårds-förvaltningen sätta mål om andel specialistutbildade sjuksköterskor inom samtliga verksamhetsområden. Det finns ett gemensamt område som samtliga regiondrivna verksamheter nämner, behovet av att utveckla nya arbetssätt, och till viss del avveckla vissa andra, samt att hitta nya kompletterande kompetenser.

Datum
2022-02-17Vårt dnr
ANM220009
Ert dnr
2.7.1-04064/2022-3**Utmaning på lång sikt**

Det har även identifierats ett antal yrkesgrupper som på lång sikt bedömts som utmaningar ur ett kompetensförsörjningsperspektiv. Majoriteten av yrkena är även här kopplat till hälso- och sjukvården med undantag för tekniker drift.

Yrken med många medarbetare

- Allmänsjuksköterska (legitimationsyrke)
- Specialistsjuksköterska anesthesi (legitimationsyrke)
- Barnmorska (legitimationsyrke)
- Specialistsjuksköterska anesthesi, medicin/kirurgi och distriktssjuksköterska (legitimationsyrke)
- Skötare inom slutenvården

Yrken med få medarbetare

- Arbetsterapeut (legitimationsyrke)
- Dietist (legitimationsyrke)
- Specialpedagog
- Tekniker drift (Fastighet)

Genom att ha identifierat dessa yrken redan nu, finns det stora möjligheter att arbeta proaktivt för att främja kompetensförsörjningen. Verksamheterna som berörs behöver lokalt se över eventuella aktiviteter. Det blir väsentligt att fortsätta strategin med förändrade arbetssätt, kompetensutveckling och upptäcka nya kompetenser som kan komplettera de som redan används idag. Det blir också nödvändigt att ta vara på potentialen i förflyttningen mot nära vård för att upprätthålla en god och säker vård med relativt sett mindre resurser.

För Region Västmanland

Håkan Wittgren
Hälso- och sjukvårdsdirektörJohan Nordmark
Chefläkare**Bilagor:****Bilaga 1** - Resultat kompetensförsörjningsprocessen, Hälso- och sjukvårdsförvaltningen 2021**Bilaga 2** - Rapport Optimerad kompetensbemanning